

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Windpark aan de Nieuwe Waterweg (noord) in Hoek van Holland

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

22 mei 2012 / rapportnummer 2649-38

1. Hoofdpunten van het MER

De Wolff–Nederland–Windenergie (WNW), Wind&co en FMT BV willen een gezamenlijk windpark realiseren langs de noordkant van de Nieuwe Waterweg in Hoek van Holland. Het windpark bestaat uit maximaal 10 turbines met elk een vermogen van circa 3 MW. Voor de besluitvorming over de omgevingsvergunning (Wabo) en eventueel een waterwetvergunning wordt de procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. Gedeputeerde staten van Zuid-Holland en de gemeente Rotterdam zijn bevoegd gezag. Zij hebben deze bevoegdheden gedelegeerd naar de deelgemeente Hoek van Holland.

De Commissie voor de m.e.r. (hierna ‘de Commissie’)¹ beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- de invloed van de windturbines op het landschap in relatie tot de invloed van andere windparken in de omgeving;
- een beschrijving van de effecten op vogels en vleermuizen en toetsing van deze effecten aan de natuurwetgeving;
- een beschrijving van de leefbaarheidseffecten ten gevolge van geluid en slagschaduw;
- een overzicht waarin voor de verschillende varianten de absolute en de relatieve milieueffecten (effecten per eenheid van opgewekte energie) op landschap, natuur en leefomgeving zijn weergegeven.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. Besteed daarin aandacht aan de onderbouwing van de locatiealternatieven die eerder onderzocht zijn. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. De Commissie bouwt in haar advies voort op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Dat wil zeggen dat ze in dit advies niet ingaat op de punten die naar haar mening in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voldoende aan de orde komen.

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder ‘Advisering’ of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

2. Achtergrond, locatiekeuze en beleidskader

2.1 Nut en noodzaak

De aanleiding voor het initiatief zoals opgenomen in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau kan overgenomen worden in het MER. Neem in het MER een kort overzicht op van de achtergronden die geleid hebben tot de keuze voor de realisatie van een nieuw windturbinepark.

Geef een schatting van de hoeveelheid emissies door de huidige, niet duurzame energieopwekking uit fossiele brandstoffen die vermeden worden als het voornemen wordt gerealiseerd.² Gebruik ter bepaling van de CO₂-emissiereductie de getallen uit het Protocol Monitoring Duurzame Energie.

Geef aan in hoeverre het voornemen bijdraagt aan de gemeentelijke, provinciale en landelijke doelstellingen voor windenergie en emissiereducties.

2.2 Locatiekeuze

De Commissie acht de locatiekeuze op basis van de zoekgebieden in de achterliggende Nota Wervelender voldoende gemotiveerd. Geef in het MER de geschiedenis weer die heeft geleid tot de keuze voor de noordoever van de Nieuwe Waterweg. Neem in het MER een overzicht op van de (milieu-)argumenten op die hierbij een rol hebben gespeeld. Maak daarbij onderscheid tussen de afwegingen die op provinciaal en regionaal niveau zijn gedaan (op basis van de eisen uit de Nota Wervelender, het Stadsregio Convenant en het havenconvenant) en de afwegingen die op gemeentelijk niveau een rol hebben gespeeld.

2.3 Beleidskader en besluiten

De Notitie Reikwijdte en Detailniveau geeft een goed overzicht van de beleidsdocumenten die relevant zijn voor het initiatief. Beschrijf in het MER welke randvoorwaarden hieruit volgen voor dit initiatief.

In het gebied staat reeds een groot aantal windturbines. Ook zijn meerdere windturbines gepland of zijn locaties aangewezen waar windturbines mogelijk zijn en waar turbines in de toekomst juist verwijderd zullen worden. Neem een goede regionale kaart op in het MER waarin alle veranderingen van de windturbines in de omgeving van het havengebied weergegeven worden. Het gaat daarbij om bestaande, geplande³ en in de toekomst te verwijderen windturbines.

² Bij vermeden emissies kan naast CO₂ ook gekeken worden naar vermeden emissies van bijvoorbeeld PM₁₀, NO_x en SO₂.

³ Maak daarbij onderscheid tussen turbines waarvoor de besluitvorming al is afgerond en turbines waarvoor de besluitvorming nog (deels) doorlopen moet worden.

De m.e.r.-procedure wordt doorlopen voor de omgevingsvergunning. Daarnaast zullen andere besluiten genomen worden voor de realisatie van het voornemen. Geef aan welke besluiten dit zijn, wie daarvoor het bevoegde gezag is en wat globaal de tijdsplanning is.

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Algemeen

De Notitie Reikwijdte en Detailniveau geeft een goede beschrijving van het voornemen. Neem in het MER ook een beschrijving op (geïllustreerd met duidelijk kaartmateriaal) van de bijkomende voorzieningen en activiteiten zoals de bekabeling, transformatorgebouwen, wegen en eventueel hekwerk. Geef op hoofdlijnen aan wat de verwachte levensduur van de windturbines is. Breng ook in beeld hoe de aanlegfase zal voorlopen. Wat is de planning en doorlooptijd? Is er sprake van tijdelijke voorzieningen, zoals opstelplaatsen voor kranen?

Besteed specifiek aandacht aan de aanleg van de toegangswegen die voor de aanleg en het onderhoud van de windturbines noodzakelijk zijn.

3.2 Varianten

De Notitie Reikwijdte en Detailniveau geeft al een aanzet voor de varianten die in het MER onderzocht zullen worden. Variaties worden onderzocht in turbineklasse (3MW of 3-5MW), de masthoogtes (van 80 tot 110 m) en rotordiameters (van ca 90 tot 122 m).

Er is in de huidige varianten sprake van 1 turbine ten westen van de Maeslantkering die niet aansluit bij de overige turbines. Dit is vooral het geval wanneer de geplande turbine net ten oosten van de Maeslantkering niet realiseerbaar is vanwege restricties die Rijkswaterstaat heeft opgelegd voor activiteiten nabij de kering. Onderzoek daarom ook de volgende varianten die naar verwachting een gunstiger landschappelijk effect zullen hebben doordat er een duidelijke doorlopende lijnstructuur zal zijn:

- Een variant waarbij de windturbine ten westen van de Maeslantkering niet gerealiseerd wordt.
- Een maximale variant (10 turbines) waarbij de onderling afstand tussen de turbines gelijk blijft.
- Een maximale variant (10 turbines) waarbij de afstand tussen de turbines van west naar oost geleidelijk kleiner wordt waardoor het afstandverschil voor de hele lijnopstelling nagenoeg onzichtbaar wordt.

Geef daarnaast in het MER aan of een variant mogelijk is waarbij in het westen⁴ van het zoekgebied in de Nota Wervelender windturbines geplaatst zouden kunnen worden. Hierdoor

⁴ Ten westen van Maeslandkering.

zouden in feite 2 aparte opstellingen van windturbines ontstaan met een doorlopende lijnstructuur.

Er is vanuit de gemeente de wens uitgesproken om de bosstrook aan de noordkant van de Nieuwe Waterweg zo veel mogelijk te sparen. Bij plaatsing van de turbines in deze bosstrook ontstaan hierin gaten voor de grote fundaties van de turbines. Onderzoek daarom in het MER opstellingsvarianten waarbij de bosstrook zo veel mogelijk gespaard blijft.

De zoekgebieden voor toekomstige windparken in de omgeving van windpark Nieuwe Waterweg zijn in het industrieel gebied aan de zuidzijde van de Nieuwe Waterweg gelegen. De Commissie verwacht daarom niet dat nieuw aan te leggen windparken door dit windpark aan de Noordzijde van de Nieuwe Waterweg beïnvloed zullen worden en daarom ook niet bepalend zullen zijn voor eventuele inrichtingsvarianten die in het MER onderzocht moeten worden.

De plaatsingsposities van de windturbines liggen dicht bij waterkeringen. Indien er door de bouw (heiwerkzaamheden) negatieve effecten op deze keringen te verwachten zijn onderzoek dan ook varianten in de aanleg van de turbines te onderzoeken zoals het schroeven of boren van de fundering voor de turbines (zie paragraaf 4.4.1).

3.3 Vergelijking van varianten

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit, de varianten en mitigerende maatregelen moeten tussen de opstellingen onderling en met de referentie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve (milieu)effecten van de voorgenomen activiteit en de varianten verschillen. Naast een vergelijking van effecten in absolute zin, dient ook een vergelijking van de relatieve effecten plaats te vinden, dat wil zeggen de effecten per eenheid van opgewekte energie (kWh)⁵. Dit is van belang omdat varianten en alternatieven niet dezelfde energieopbrengst hebben.

3.4 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling (zoals ontwikkelingen in de Oranjevui-tenpolder en op de landtong Rozenburg), als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de varianten wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten.

⁵ Dus niet alleen kwalitatief (--, ++) maar ook kwantitatief: bijvoorbeeld: het aantal vogelslachtoffers per opgewekte kWh, het grondoppervlak (m²) en het aantal woningen binnen de geluidcontouren per kWh.

4. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Landschap

Breng in het MER de landschappelijke gevolgen van de alternatieven in beeld. Daarbij is een aantal aspecten relevant:

- Ga in op de zichtbaarheid van het windpark vanuit de verschillende zichthoeken, zowel op relatief korte afstand (vanaf het fietspad en de Maeslantkering), als vanaf grote afstanden (vanuit Westland en Midden-Delfland en het havengebied), in verband met de openheid en lange zichtlijnen. Als ondersteuning van het onderzoek moeten visualisaties worden gemaakt waarbij vooral wordt ingegaan op de kwalitatieve zichtbaarheid door middel van fotomontages, gezien vanuit ooghoogte. Beschrijf bij elke visualisatie/standpunt het effect van de lijn op de omgeving;
- Naast grootschalige effecten op het landschap treden ook kleinschalige effecten op. Beschrijf de lokale landschappelijke consequentie van de te plaatsen fundamenteen en eventuele openingen in de bosstrook;
- De aansluiting bij het turbinetype zoals gebruikt in de bestaande opstelling aan de overzijde van de Nieuwe Waterweg (hoogte, onderlinge afstand, gondeltype, verhouding ashoogte en rotordiameter en kleur).

Beschouw in aanvulling op de in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau genoemde effecten op het landschap in het MER ook:

- de landschappelijke identiteit en grootschalige structuren van de Nieuwe Waterweg. Besteed aandacht aan de lange zichtlijnen, de waterkeringen en het waterstaatkundig kunstwerk Maeslantkering;
- de visuele interferentie die kan optreden met andere initiatieven voor windenergie die in de nabijheid van het plangebied gerealiseerd zijn of in ontwikkeling zijn of andere (bestaande) hoge elementen.

4.2 Natuur

Het voornemen kan gevolgen hebben voor vleermuizen en vogels. Deze kunnen in aanvaring komen met draaiende rotorbladen van turbines. Bij vleermuizen kan, indien ze zich vlak bij draaiende rotorbladen bevinden, ook sterfte optreden door plotselinge drukverschillen. Vogels en vleermuizen zijn strikt beschermd, wat o.a. wil zeggen dat plannen en projecten geen afbreuk mogen doen aan de staat van instandhouding van de verschillende soorten. Van vogels zijn daarnaast leefgebieden beschermd in relevante Natura 2000-gebieden.

Beschrijf voor de aanlegfase in het MER tenminste:

- het gebied waarbinnen beschermde soorten beïnvloed kunnen worden door werkzaamheden, bijvoorbeeld door verwijdering van vegetatie⁶, de aanleg van (tijdelijke) wegen en verstoring door licht, (onderwater)geluid en/of trillingen;
- de soorten⁷ die binnen het studiegebied (kunnen) voorkomen en de betekenis van het studiegebied voor deze soorten;
- de mogelijke gevolgen voor deze soorten
- relevante mitigerende maatregelen.

Beschrijf voor de gebruiksfase in het MER tenminste:

- een onderbouwde indicatie van het te verwachten aantal aanvarings-slachtoffers bij vogels en vleermuizen ten gevolge van seizoenstrek, foerageertrek, slaaptrek en eventueel trek van/naar hoogwatervluchtplaatsen. (bij seizoenstrek van vogels kan informatie per groep van soorten volstaan);
- de barrièrewerking. Geef informatie op soortniveau voor zover zinvol (bij seizoenstrek van vogels kan informatie per groep van soorten volstaan);
- de verstoring van broed-, rust- en foerageergebieden;
- relevante mitigerende maatregelen.⁸

4.2.1 Wettelijke toetsingskaders

Natuurbeschermingswet 1998

Het voornemen kan mogelijk via externe werking gevolgen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden Voornes Duin (op 9 kilometer) en Voordelta (op 10 kilometer).

- Geef aan welke Natura 2000-gebieden via externe werking mogelijk gevolgen kunnen ondervinden van het voornemen, en ga in op de instandhoudingsdoelstellingen bij de vogelsoorten waar dit speelt.
- Toets de mogelijke gevolgen van dit voornemen aan de instandhoudingsdoelstellingen en geef aan of en zo ja op grond waarvan met zekerheid kan worden gesteld of mogelijke significante negatieve gevolgen voor deze Natura 2000-gebieden (afzonderlijk en in cumulatie met andere activiteiten en projecten⁹) op voorhand zijn uit te sluiten.
- Indien significante gevolgen niet zijn uit te sluiten dient een passende beoordeling te worden opgesteld, die deel dient uit te maken van het MER. Uit de wetgeving volgt dat een project alleen doorgang kan vinden, als uit de passende beoordeling de zekerheid

⁶ Ga in het geval van vellen van de bosstrook na of een melding en herplantplicht in het kader van de Boswet aan de orde is en of een AVP hier regels aan stelt. Sluit bij eventuele herinplant aan bij eventueel noodzakelijke mitigerende maatregelen.

⁷ Deze analyse kan beperkt blijven tot beschermde soorten (tabel 2, tabel 3 en vogels conform het 'vrijstellingbesluit'; AMvB artikel 75 Flora- en faunawet) en eventuele overige relevante soorten zoals Rode lijstsoorten. Geef bij vogels en vleermuizen kwantitatieve informatie (aantal broedparen, omvang foerageerroutes e.d.).

⁸ Zie bijvoorbeeld **Winkelman**, J.E., **Kistenkas**, F.H., **Epe**, M.J. 2008. Ecologische en natuurbeschermingsrechtelijke aspecten van windturbines. Alterra rapport 1780, Alterra.

⁹ Bij cumulatie dienen alle projecten/activiteiten meegenomen te worden die zeker of waarschijnlijk gerealiseerd zullen worden, en gecombineerd met het voornemen een groter effect op de instandhoudingsdoelstellingen kunnen hebben dan het voornemen alleen.

wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets met succes wordt doorlopen.

Provinciale ecologische hoofdstructuur (EHS)

Het plangebied is gelegen nabij de EHS. Beschrijf de status van de EHS-gebieden zoals uitgewerkt door de provincie Zuid-Holland, (bestaande natuur, verbindingzones etc.) Beschrijf de (vastgestelde of aannemelijke) wezenlijke waarden en kenmerken van deze EHS-gebieden en de invloed van het voornemen hierop. Geef aan of ruimtebeslag aan de orde kan zijn, ook rekening houdend met toegangswegen en rotorbladen van de turbines. Voor de EHS geldt volgens het Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) een 'nee-tenzij' regime. Geef aan hoe het 'nee-tenzij' regime provinciaal is uitgewerkt in een toetsingskader¹⁰. Beschrijf bij eventuele gevolgen welke mitigerende maatregelen genomen kunnen worden.

Soortenbescherming

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt.¹¹ Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten¹² en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats. Geef indien verbodsbepalingen¹³ overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort.

4.3 Leefomgeving

Het windpark zal gevolgen hebben voor de leefomgeving van de inwoners in het gebied. De leefomgeving is van invloed op de gezondheid van bewoners van het gebied. Bekend is dat mensen ook bij geluidsniveaus onder de wettelijke normen hinder kunnen ervaren van windturbines. Voor windturbines bepalen naast geluid ook niet-akoestische factoren (waaronder zichtbaarheid van de turbines) of c.q. in welke mate mensen (geluid)hinder¹⁴ ervaren van windturbines.¹⁵ Daarom is het van belang dat er bij de inrichting van het gebied aandacht aan de kwaliteit van de leefomgeving wordt besteed, met als uitgangspunt dat de hinder zo veel mogelijk beperkt wordt.

¹⁰ Per provincie is een toetsingskader en compensatieregeling EHS vastgesteld, dat in principe past binnen de SVIR en de Spelregels EHS.

¹¹ Op grond van de Flora- en faunawet en de daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen bestaan er vier verschillende beschermingsregimes. Welk regime van toepassing is, is afhankelijk van de groep waartoe de soort behoort. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën: tabel 1 (algemene soorten), tabel 2 (overige soorten), tabel 3 (Bijlage IV Habitatrictlijn- / bijlage 1 AMvB-soorten) en vogels.

¹² Bij de inventarisatie van de beschermde soorten kan onder andere gebruik worden gemaakt van gegevens van het (vernieuwde) Natuurloket: www.natuurloket.nl en protocollen van de Gegevensautoriteit Natuur: www.gegevensautoriteitnatuur.nl.

¹³ De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 – 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

¹⁴ Naast de objectief vast te stellen geluidbelasting zijn ook economisch voordeel en draagvlak/participatie belangrijke factoren die de beleving (inclusief geluidhinder) van het windpark bepalen. Omdat deze factoren indirect met milieu samenhangen, vraagt de commissie niet om een nadere uitwerking in het MER.

¹⁵ Zie bijvoorbeeld het rapport van G.P. van den Berg en N.M. Kuijeren, 2008, *Windturbines: invloed op de beleving en gezondheid van omwonenden*, 609333002/2008, RIVM, Bilthoven.

Hinder

Omdat dit onderscheidend kan zijn bij beoordeling van varianten adviseert de Commissie in het MER niet alleen te toetsen aan de wettelijke normen voor o.a. geluid en slagschaduw, maar ook aandacht te besteden aan de milieubelasting onder de wettelijke normen.

Maak daarbij gebruik van de rekenmethodiek ten behoeve van windenergie conform het Activiteitenbesluit. Bepaald moet worden of aan de wettelijke normen uit het Activiteitenbesluit kan worden voldaan. Geef aan welke windstatistiek, bronvermogens van de windturbines en overdrachtsmodel zijn gehanteerd, inclusief invoergegevens en resultaten

Geluid en slagschaduw

Bepaal naast het aantal geluidsgevoelige objecten binnen de wettelijke geluidcontouren (zoals voorgesteld in de notitie R&D) ook de geluidbelasting L_{den} op maatgevende woningen in het gebied. Aan de noordzijde van de geplande turbines ligt een aantal woningen relatief dicht bij de locatie. Bekijk of er inrichtingalternatieven zijn die leiden tot een zo goed mogelijke leefsituatie bij deze woningen.

Van alle windturbines gezamenlijk moeten de slagschaduwcontouren worden vastgesteld en het aantal woningen binnen deze contouren. Bepaal of aan de wettelijke normen conform het Activiteitenbesluit kan worden voldaan en of in bepaalde inrichtingsvarianten de geluidbelasting – ook onder de wettelijke normen – beduidend lager zal liggen.

Breng bij overschrijding van de normen (geluid en slagschaduw) bij woningen in beeld welke maatregelen mogelijk zijn om wel aan de eisen te voldoen. Daarbij kan worden gedacht aan vermogensbeperking, stilstandsregelingen, andere windturbintypes of opstellingconfiguraties. Indien maatregelen nodig zijn om op grond van hinder het vermogen van windturbines te beperken dient de afname van de energieopbrengst te worden aangegeven.

Beschouw tevens de gecumuleerde geluidbelasting (ten gevolge van de andere geluidbronnen en windturbines) in het gebied, eveneens uitgedrukt in L_{den} .¹⁶ Het gaat daarbij hoofdzakelijk om geluid van industrie aan de Nieuwe Waterweg en bij Hoek van Holland.

Presenteer daarom in het MER voor de huidige situatie en de inrichtingsvarianten:

- de geluidscontouren (L_{den} en L_{night}) rondom de windturbines, bijvoorbeeld in 5dB-klassen (ook onder de 47 dB L_{den}) en –waar relevant– de vergunde geluidscontouren van (industriële) activiteiten en van belangrijke wegen in het gebied;
- de laagfrequente geluidbelasting op woningen¹⁷
- de contouren voor slagschaduw (in ieder geval de 6- en 15-uurscontouren);
- de ligging en het aantal woningen en gevoelige bestemmingen in de bovengenoemde contouren;
- het aantal ernstig gehinderden door geluid van de windturbines.¹⁸

¹⁶ Hoewel er geen toetsing van cumulatie van geluid aan wettelijke normen kan plaatsvinden, geeft de literatuur wel indicaties van de geluidkwaliteit bij cumulatieve geluidbelastingen, zoals in het RIVM rapport Milieuaandachtsgebieden in Nederland, rapp.nr. 680300005/2008

¹⁷ d.w.z. bij frequenties tussen de 20 – 125 Hz; toetsing is mogelijk op basis van de zgn. NSG-curve en Vercammencurve voor laagfrequent geluid.

4.4 Veiligheid

4.4.1 Waterkering

Volgens vigerend beleid mag niet gebouwd worden in de kernzone van een waterkering, zoals de Maeslandtkering. Het plaatsen van windturbines in of nabij de kernzone levert een additionele faalkans op voor de primaire waterkering. Deze extra faalkans dient een fractie te zijn van de faalkans voor de dijkkring. Het volgende dient daarom in aanvulling op de notitie R&D onderzocht te worden:

- gevolgen van trillingen in zowel de aanlegfase als gebruiksfase, vooral gelet op het mogelijk ontstaan van zettingsvloeiing;
- gevolgen van een mastval, een gondel-/rotorval en een bladbreuk;

Onderzoek tevens de effecten van de bouw van de windturbines (heien) op de waterkeringen.

4.4.2 Scheepvaart(veiligheid)

Beschrijf in het MER op hoofdlijnen de effecten die het voornemen kan hebben op de scheepvaart. Denk daarbij aan:

- hinder voor walradarstations;
- verstoring van radarbeeld van schepen;
- hinder van het vrije zicht van schippers en sluispersoneel;
- de aanwezigheid van ligplaatsen voor schepen met gevaarlijke stoffen;
- de eventuele hinder voor de passagiersschepen (Stena line)

4.4.3 Externe veiligheid

Volg voor het milieuaspect externe veiligheid de in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau genoemde werkwijze of beoordelingscriteria.

¹⁸ Bijvoorbeeld met behulp van de curves van TNO (Janssen, S.A., H. Vos en A.R. Eisser (2008) Hinder door geluid van windturbines – dosis-effectrelaties op basis van Nederlandse en Zweedse gegevens. Delft, TNO rapport 2008-D-R1051/B).

5. Overige aspecten

5.1 Leemten in milieu-informatie

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten onvoldoende informatie kan worden opgenomen door gebrek aan gegevens. Spits dit toe op milieuaspecten die in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen, zodat de consequenties van het tekort beoordeeld kunnen worden. Geef ook aan of dat wat ontbreekt op korte termijn kan worden ingevuld.

5.2 Onzekerheden en evaluatieprogramma

Houd bij de vergelijking van de varianten en bij de toetsing van de varianten aan (project-)doelen en wettelijke grenswaarden expliciet rekening met de onzekerheden in effectbepalingen.¹⁹ Geef daarvoor in het MER inzicht in:²⁰

- de waarschijnlijkheid dat effecten optreden, d.w.z. het realiteitsgehalte van de verschillende effectscenario's (best-case en worst-case);
- het belang van de onzekerheden in effectbepalingen voor de significantie van verschillen tussen varianten, en daarmee voor de vergelijking van varianten;
- op welke wijze en wanneer na realisering van het initiatief de daadwerkelijke effecten geëvalueerd worden, bijvoorbeeld via een oplevertoets, en welke maatregelen 'achter de hand' beschikbaar zijn als (project-)doelen en grenswaarden in de praktijk niet gehaald worden.²¹

5.3 Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de varianten. Presenteer de vergelijking bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Zorg ervoor dat:

- het MER zo beknopt mogelijk is, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst zijn opgenomen;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal is gebruikt, met duidelijke legenda.

¹⁹ Effectbepalingen voor de toekomst zijn inherent onzeker. Het zijn veelal de best mogelijke benaderingen op basis van in de praktijk ontwikkelde en getoetste modellen. De onzekerheden in de uitkomsten van modellen moeten wel worden onderkend. Schijnzekerheden leveren immers ondoelmatige keuzes en maatregelen op. Effecten kunnen in werkelijkheid meevallen, dan zijn te veel maatregelen getroffen. Effecten kunnen tegenvallen, dan zijn te weinig maatregelen genomen.

²⁰ Een factsheet op de website van de Commissie bevat meer informatie over het omgaan met onzekerheden in MER. (http://docs1.eia.nl/mer/diversen/factsheet_19_omgaan_met_onzekerheden_in_mer_webversie.pdf).

²¹ Dit sluit aan bij de adviezen van de Commissie Elverding. Met de oplevertoets wordt ook invulling gegeven aan de (tot op heden veelal niet nagekomen) verplichting tot evaluatie van een MER (artikel 7.39 t/m 7.42 van de Wet milieubeheer).

5.4 Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de varianten;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de varianten, de onzekerheden en leemten in kennis die daarbij aan de orde zijn;
- de vergelijking van de varianten;
- visualisaties van de landschappelijke effecten.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: De Wolff–Nederland–Windenergie (WNM), Wind&co en FMT BV

Bevoegd gezag: Gedeputeerde staten van Zuid–Holland en de deelgemeente Hoek van Holland namens de gemeente Rotterdam. DCMR Milieudienst Rotterdam coördinerend namens de gemeente Rotterdam

Besluit: de omgevingsvergunning (Wabo) en eventueel een waterwetvergunning

Categorie Besluit m.e.r.: D22.2
plan–m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie D22.2
plan–m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: De aanleg van een windpark van max. 10 turbines met elk een vermogen van circa 3 MW.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in huis–aan–huis bladen in de (deel) gemeenten Hoek van Holland, Maassluis en Westland van: 21 maart 2012

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 23 maart tot en met 3 mei 2012

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 20 maart 2012

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 22 mei 2012

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. B. Barten (werkgroepsecretaris)

ir. P. van der Boom

drs. L. van Rijn–Vellekoop (voorzitter)

ing. C.P. Slijpen

ing. R.L. Vogel

drs. G. de Zoeten

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie heeft de hierna genoemde informatie van het bevoegde gezag ontvangen. Deze informatie vormt het uitgangspunt van haar advies.

Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Notitie reikwijdte en detailniveau Windpark Nieuwe Waterweg, maart 2012.
- Gebiedsvisie 2011–2020 Gemeente Hoek van Holland, mei 2011.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Windpark aan de Nieuwe Waterweg (noord) in Hoek van Holland

ISBN: 978-90-421-3521-5

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht
T 030 - 234 76 66
F 030 - 233 12 95
E mer@eia.nl
w www.commissiemer.nl

